

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/39811
6K/137

Sayı : 56020453/2014-610.01-254/2130/3940

Konu : Yazılı soru önergesi

09/06/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 03/03/2014 tarihli ve 43452547-120.00-167072 sayılı yazı,
b) 14/04/2014 tarihli ve 1341/2386 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Batman Milletvekili Ayla Akat Aka tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/39811 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2014-610.01-254/2131/3941

Konu : Yazılı soru önergesi

09/06./2014

Sayın Ayla AKAT ATA
Batman Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/39811 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

1- "Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler" kenar başlıklı 6. maddesinin (f) bendinde, ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınmasının zorunlu olduğu,

2- "Kapalı ceza infaz kurumları" kenar başlıklı 8. maddesinde, kapalı ceza infaz kurumlarının, iç ve dış güvenlik birimleri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan tesisler olduğu,

3- "Kurumların iç güvenliği" kenar başlıklı 33. maddesinde, kurumların iç güvenliğinin infaz ve koruma görevlileri tarafından sağlanacağı; iç güvenlik görevlilerinin gerektiğinde dış güvenlik görevlileri ile iş birliği yapabileceği; açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerindeki idare ile infaz ve koruma görevlilerinin firarların önlenmesi, asayiş ve disiplinin sağlanması bakımından gözetim ve denetimle yükümlü oldukları,

4- "Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler" kenar başlıklı 49. maddesinde; yönetimin disiplin soruşturması yapılan hükümlünün odasını, iş ve çalışma yerini değiştirebileceği, hükümlüyü kurumun başka kesimine nakledebileceği, veya diğer hükümlülerden ayırabileceği, kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddi tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirleri de alabileceği,

5- "Zorlayıcı araçların kullanılması" kenar başlıklı 50. maddesinde; hiçbir şekilde zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanamayacağı, ancak yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için, hekimin talimat ve gözetiminde olmak üzere tıbbî nedenlerle ve diğer kontrol usûllerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin emriyle kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçların kullanılabileceği,

6- "Kısıtlayıcı önlemler" kenar başlıklı 115. maddesinde; tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soruşturmanın amacını veya tutukevinin güvenliğini tehlikeye düşüren veya suçun tekrarına olanak verecek davranışlarda bulunan tutuklulara soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde hâkim veya mahkemesince tutuklunun tek başına, sıkı bir rejim altında muhafaza edilmesi ve kaldığı odanın kamera ile izlenmesi, belirli süre ile dışarıyla ilişkisinin, ziyaretçi kabulünün ve telefon görüşmelerinin kısıtlanması, gerekiyorsa kendisine veya başkalarına zarar vermesini önleyici biçimde hazırlanmış özel bir odada barındırılması ve kaldığı odanın kamera ile izlenmesi, saldırganlık göstermesi hâlinde belirli süreyle kelepçelenmesi veya hareketlerinin engellenmesi ve yüksek güvenli bir kuruma nakledilmesi tedbirlerinin uygulanacağı,

Hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

II- Yukarıdaki düzenlemeler doğrultusunda, ceza infaz kurumu personeline yüklenen iç güvenlik, denetim ve gözetim yükümlülüklerinin daha sağlıklı yerine getirilmesi, hükümlü ve tutukluların birbirlerine, ceza infaz kurumlarında görevli personelin hükümlü ve tutuklulara karşı davranışlarının kontrolü amacıyla, önleyici bir tedbir olarak ceza infaz kurumlarında ortak kullanım alanları kameralarla izlenmektedir.

Kamera kayıtları, hükümlü ve tutuklular arasında meydana gelebilecek şiddet olaylarının önlenmesinde veya erken müdahale ile daha vahim boyutlara ulaşmadan sonlandırılmasında, olaydan sonra delillerin tespit edilmesinde, hükümlü ve tutukluların birbirleri üzerinde tahakküm kurmasının engellenmesinde önemli katkı sağlamaktadır.

Hükümlü ve tutukluların ortak yaşam alanlarının kayıt altına alınması, açık ceza infaz kurumları ile kapasitesi düşük ilçe ceza infaz kurumları dışındaki ceza infaz kurumlarında uygulanmaktadır. Hükümlü ve tutukluların oda, koğuş, tuvalet ve banyo gibi özel yaşam alanları bu uygulamanın dışında bulunmaktadır.

Hükümlü ve tutukluların ortak yaşam alanlarına ilişkin görüntü ve kayıtlar, sadece merkez kontrol odası görevlilerince izlenebilmektedir. Kayıtlar, başka bir kimsenin göremeyeceği ve kayıt altına alamayacağı bir ortamda muhafaza edilmektedir.

III- Süngerli oda olarak tabir edilen odalar tavan, taban ve duvarları sünger ile kaplı, branda ile muhafaza altına alınan, burada bulunan hükümlü ve tutukluların kapalı devre kamera sistemiyle takip ve kontrol edilebildiği, aynı zamanda bu görüntülerin kayıt altına alındığı, hükümlü ve tutukluların insani ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için temiz ve kirli su tesisatı ve havalandırması bulunan yerlerdir. Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince, hükümlü ve tutuklular kendilerine ve başkalarına zarar vermemeleri amacıyla, sakinleşinceye kadar, tedbir amaçlı ve geçici süreyle bu tür odalara alınabilmektedir.

5275 sayılı Kanunun 37 ve devamı maddelerinde hükümlü ve tutuklular hakkında uygulanacak disiplin cezaları açıkça belirtilmiş olup, kendisine veya başka kişilere zarar verme ihtimali bulunan hükümlü veya tutukluların bu odalara konulması disiplin cezası niteliğinde değil geçici süreli bir tedbir niteliğindedir.

IV- Avrupa Birliğine katılım sürecinde, Ülkemizde “işkenceye karşı sıfır tolerans” politikasını hayata geçirerek işkencenin önlenmesi ve bu yöndeki iddiaların ortadan kaldırılması, kişilere karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmış, bu yöndeki tüm denetim ve yargı mekanizmaları oluşturulmuştur.

Bütün ceza infaz kurumlarının faaliyet ve işlemleri denetime tâbi tutulmaktadır. Bu çerçevede;

1- Yargı denetimi kapsamında, ceza infaz kurumları, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri tarafından denetlenmektedir. Hükümlü ve tutuklular, cezanın infazına veya kurumdaki yaşam koşullarına ilişkin şikâyetleri nedeniyle infaz hâkimine şikâyet başvurusunda bulunabilmekte, infaz hâkiminin kararına karşı da ağır ceza mahkemesine itiraz edebilmektedir. Bu şekilde, kurumların bütün işlem ve faaliyetleri yargı denetiminden geçirilebilmektedir.

2- İdarî denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri tarafından denetlenmektedir.

3- Sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan ve kurulduğu ağır ceza merkezinin yargı çevresinde faaliyet gösteren izleme kurulları, hâkim ve Cumhuriyet savcılarının oluşan adli yargı adalet komisyonlarınca oybirliğiyle seçilen sivil kişilerden oluşmaktadır. Bunlar da kendi içlerinden bir üyeyi başkan olarak seçmektedirler.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Anılan kurullar, 4681 sayılı Kanunun 7. maddesi gereğince, iki ayda en az bir kez kuruma giderek denetim faaliyetinde bulunmak zorundadırlar. İzleme kurulları, hazırlamış oldukları raporları Cumhuriyet başsavcılığına, Bakanlığımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına ve görev alanına giren bir şikâyet söz konusu ise infaz hâkimliğine göndermektedirler.

Yine, sivil toplum denetimi kapsamında 6332 sayılı Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu hükümleri gereğince, Türkiye İnsan Hakları Kurumu İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi, ceza infaz kurumlarına haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirebilmekte, bu ziyaretlere ilişkin raporları ilgili kurum ve kuruluşlara iletebilmekte, Kurulca gerekli görülmesi durumunda kamuoyuna açıklamakta ve ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları, il ve ilçe insan hakları kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların bu gibi yerlere gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları inceleyerek değerlendirebilmektedir.

4- Parlamento denetimi kapsamında, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu veya araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri, ceza infaz kurumlarını ziyaret ederek araştırma ve denetleme faaliyetlerinde bulunabilmektedirler.

5- Uluslararası denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından da denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolün (OPCAT) onay süreci 27/09/2011 tarihi itibarıyla tamamlanmış ve Ek Protokol 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından periyodik aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleri ile ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular tarafından gerek doğrudan gerek sivil toplum örgütleri, resmî veya özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adli ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine titizlikle tevessül edilmektedir.

Öte yandan, soru önergesinde belirtilen iddialar gerçeği yansıtmamakta olup, tüm işkence ve kötü muamele iddialarının yasal gereği en kısa zamanda yerine getirilmektedir.

V- Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden 2002 ilâ 2014 yılları arasında;

1- Ceza infaz kurumlarında işkence ve kötü muamele iddialarıyla ilgili olarak Bakanlığımıza 1.347 şikâyet başvurusunun yapıldığı ve tüm şikâyetlerin işleme alındığı,

2- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 94 ve 95. maddeleri gereğince toplam 100 ceza infaz kurumu personeli hakkında kamu davası açıldığı, 37 kişi hakkında mahkûmiyet kararı verildiği,

Anlaşılmıştır.

Bilgilerinize sunulur.

Bekir BOZDAĞ
Bakan